

P-05-1093 Asiantaeth Gorfodi ym maes yr Amgylchedd a Bywyd Gwyllt

Y Pwyllgor Deisebau | 26 Ionawr 2021
Petitions Committee | 26 January 2021

Cyfeirnod: RS20/14886-8

Rhif y ddeiseb: P-05-1093

Teitl y ddeiseb: Sefydlu Asiantaeth Gorfodi ym maes yr Amgylchedd a Bywyd Gwyllt yng Nghymru i ymdrin â throseddau amgylcheddol

Geiriad y ddeiseb:

Yn dilyn y golygfeydd dychrynlyd o daflu sbwriel, tipio anghyfreithlon a throseddau bywyd gwyllt yn ystod cyfyngiadau Covid-19, ac wrth i'r cyfyngiadau gael eu llacio, rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i greu Asiantaeth Gorfodi ym maes yr Amgylchedd a Bywyd Gwyllt yng Nghymru. Ei nod fyddai ymdrin â throseddau amgylcheddol fel taflu sbwriel, baw ci, tipio anghyfreithlon a gwenwyno a saethu bywyd gwyllt yn anghyfreithlon.

Mae angen i'r swyddogion hyn gael eu hariannu gan y sector cyhoeddus drwy godi treth ar blastigau untro a dirwyon a dylent hefyd fod yn atebol i'r sector hwn.

Lansiwyd y ddeiseb hon ar y cyd gan Barry Action for Nature a Chyfeillion Traethau'r Barri, sef dau grŵp amgylcheddol gwirfoddol yn y Barri. Eu nod yw creu amgylchedd mwy diogel i bobl a bywyd gwyllt.

Maent yn credu'n gryf bod yn rhaid sicrhau mai addysg sydd wrth wraidd yr ymdrechion i fynd i'r afael â throseddau amgylcheddol a bywyd gwyllt, sy'n

fygythiad cynyddol, ond maent hefyd yn sylweddoli bod angen rhyw fath o orfodaeth ar frys.

Ni allwn ddibynnu ar awdurdodau lleol sy'n hynod brin o arian i ddarparu'r gwasanaeth hanfodol hwn ar eu pennau eu hunain. Mae angen defnyddio'r un grym yn gyson drwy Gymru gyfan gan ddangos bod y cyhoedd yn pryderu'n gynyddol am droseddau amgylcheddol a bywyd gwyllt.

Ni ddylem orfod dibynnu ar gwmnïau preifat i ddarparu'r gwasanaeth hwn gan mai eu hamcan canolog nhw yw gwneud elw.

Gall cosbau penodol neu gosbau cryfach fod yn ddull gorfodi effeithiol wrth frwydro yn erbyn y broblem gynyddol hon ac atal pobl rhag troseddu yn y maes hwn. Credwn y byddai poblogaeth Cymru yn croesawu gorfodaeth gref ac effeithiol.

1. Y cefndir

1.1. Sbwriel a thipio anghyfreithlon

O dan [Adran 89](#) o [Ddeddf Diogelu'r Amgylchedd 1990](#), mae gan awdurdodau lleol ddyletswydd statudol i sicrhau (cyn belled ag y bo'n ymarferol) bod eu tir yn cael ei gadw'n glir o sbwriel a gwastraff, a bod ffyrdd cyhoeddus y maent yn gyfrifol amdanynt yn cael eu cadw'n lân. Mae'r ddyletswydd hon hefyd yn cynnwys cyrff eraill, gan gynnwys gweithredwyr trafndiaeth, Awdurdodau'r Goron a sefydliadau addysgol.

Nodir sut y mae'r cyrff yn cydymffurfio â'r ddyletswydd yn y Cod Ymarfer ar Sbwriel a Gwastraff. Cyhoeddwyd y Cod Ymarfer cyntaf ym mis Ionawr 1991 gan yr Ysgrifennydd Gwladol o dan Adran 89(7) o Ddeddf Diogelu'r Amgylchedd 1990. Diwygiwyd y cod ym mis Mehefin 1999 gan Adran yr Amgylchedd, Trafnidiaeth a'r Rhanbarthau. Roedd y ddwy fersiwn gyntaf yn berthnasol i Gymru, Lloegr a'r

Alban. Mae'r rhifyn diweddaraf (Mawrth 2006, a ddiweddarwyd ym mis Medi 2019) yn berthnasol i Loegr yn unig.

Nid yw'r Gwasanaeth Ymchwil wedi gallu dod o hyd i fersiwn o'r Cod Ymarfer ar wefan Llywodraeth Cymru.

O dan Ddeddf Diogelu'r Amgylchedd 1990, mae taflu sbwriel a thipio anghyfreithlon (adrannau 87 a 33 yn y drefn honno) yn droseddau. Mae hyn yn golygu y gall awdurdodau lleol a Cyfoeth Naturiol Cymru ymgymryd ag ystod o gamau gorfodi i fynd i'r afael â'r rhai sydd wedi cyflawni trosedd. Mae hyn yn cynnwys rhoi cosbau sefydlog a mynd â hwy i'r llys os bernir bod y mater yn ddigon difrifol, neu'n drosedd a ailadroddir.

Yn 2015 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei Strategaeth Tipio Anghyfreithlon. Mae'r strategaeth yn seiliedig ar bedwar maes strategol i leihau'r achosion o dipio anghyfreithlon:

- Addysg: sicrhau bod effeithiau tipio anghyfreithlon yn cael eu deall a'u hystyried yn annerbyniol yn gymdeithasol;
- Galluogi: helpu awdurdodau lleol, sefydliadau partner a'r cyhoedd i leihau tipio anghyfreithlon;
- Tystiolaeth: helpu i nodi'r hyn sy'n dylanwadu ar dipio anghyfreithlon a'r ardaloedd a'r cymunedau yr effeithir arnynt fwyaf; a
- Gorfodi; helpu awdurdodau gorfodi i nodi a chosbi unrhyw un sy'n tipio'n anghyfreithlon.

1.2. Troseddau bywyd gwylt

Mae troseddau bywyd gwylt yn cynnwys troseddau fel potsio, lladd neu darfu ar rywogaethau gwarchoddedig neu niweidio eu safleoedd bridio a gorffwys, a masnachu yn anghyfreithlon mewn rhywogaethau sydd mewn perygl. Mae Grŵp Troseddau Bywyd Gwylt a Chefn Gwlad Cymru yn atal ac yn ymchwilio i droseddau yn erbyn bywyd gwylt a chefn gwlad.

Mae Cyngor Cenedlaethol Penaethiaid yr Heddlu yn nodi sut y maent yn plismona troseddau bywyd gwylt a chefn gwlad:

- Strategaeth Materion Bywyd Gwylt a Chefn Gwlad 2018-2021; a
- Strategaeth Plismona Troseddau Bywyd Gwylt 2018-2021

Mae tri heddlu Cymru hefyd yn plismona'r troseddau hyn:

- [Heddlu Dyfed Powys: Strategaeth Troseddau Cefn Gwlad](#);
- [Heddlu Gogledd Cymru: tîm troseddau cefn gwlad](#); a
- [Heddlu Gwent: tîm troseddau cefn gwlad](#).

Yn 2017 ariannodd Llywodraeth Cymru 'Adolygiad o Atal Troseddau Bywyd Gwyllt yng Nghymru ac Ymchwilio Iddynt'. Cynhaliwyd yr Adolygiad gan yr Uned Troseddau Bywyd Gwyllt Genedlaethol ac roedd yn cynnwys 21 o argymhellion. Nid yw'r adolygiad ar gael i'r cyhoedd.

2. Camau gweithredu gan Lywodraeth Cymru

Mae llythyr y Gweinidog at y Pwyllgor yn nodi'r camau y mae Llywodraeth Cymru wedi'u cymryd i fynd i'r afael â thipio anghyfreithlon, taflu sbwriel a throseddau bywyd gwyllt. Mae'n nodi:

The Welsh Government is committed to dealing robustly with environmental crimes. These anti-social activities are unacceptable and there is no excuse for this type of behaviour. Whilst these problems are not exclusive to Wales, I am determined we become not only a cleaner nation but also an exemplar nation. Our ambition is for Wales free of litter and fly-tipping, and for our natural habitats and rich wildlife to be protected and preserved.

O ran sbwriel a thipio anghyfreithlon, dywed y Gweinidog fod Llywodraeth Cymru yn:

- Datblygu cynllun atal sbwriel a thipio anghyfreithlon newydd, a gyhoeddir ar gyfer ymgynghoriad ym mis Ionawr 2021;
- Anelu at sicrhau bod gweithgarwch gorfodi yn gyson ac yn deg ledled Cymru;
- Parhau i gefnogi [Taclo Tipio Cymru](#), menter a gydlynir gan Cyfoeth Naturiol Cymru i ddarparu ymgyrchoedd cyfathrebu, ymgysylltiad â'r gymuned a gweithgarwch rhannu arfer gorau. Fel rhan o'r gwaith o ddatblygu'r cynllun sbwriel a thipio anghyfreithlon newydd, mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu adolygu'r rhaglen Taclo Tipio Cymru, ac ystyried y posibilrwydd o gryfhau'r gefnogaeth orfodi gyfredol y mae'n ei darparu i awdurdodau lleol;
- Adolygu'r galluoedd gorfodi presennol a'r symiau cosb sefydlog cyfredol sydd ar gael ar gyfer troseddau taflu sbwriel, ac ystyried cynyddu lefelau os oes angen; a

- Chasglu tystiolaeth ar ganlyniadau erlyn cyfredol ar gyfer troseddau tipio anghyfreithlon i benderfynu a oes angen gwneud newidiadau pellach i ganllawiau dedfrydu.

Mewn perthynas â throseddau bywyd gwyllt, mae ei llythyr yn nodi bod gwaith partneriaeth sefydledig rhwng Llywodraeth Cymru, Cyfoeth Naturiol Cymru, yr Heddlu, y Gwasanaeth Tân, Rhwydwaith Cudd-wybodaeth Asiantaeth y Llywodraeth a Gwasanaeth Erlyn y Goron. Dywed fod hyn yn chwarae rhan sylfaenol wrth atal, canfod ac ymchwilio i droseddau a gorfodi'r gyfraith. Mae hefyd yn amlinellu bod ei swyddogion yn gweithio'n agos gyda phedwar heddlu Cymru, Cyfoeth Naturiol Cymru a chyrrff gorfodi eraill drwy Grŵp Troseddau Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad Cymru. Mae'r grŵp yn nodi blaenoriaethau rhanbarthol o ran troseddau bywyd gwyllt a chefn gwlad, ac yn sicrhau bod buddiannau Cymru yn cael eu cynrychioli ar lefel y DU. Dywed:

There are currently three police officers in Wales seconded to NRW and embedded in the Rural Crime Teams in North Wales, Dyfed-Powys and Gwent Force areas. We will continue to support NRW's collaboration with Welsh police forces through continued funding of the seconded police officers who are essential to the delivery of this work. We are also directly responsible for the Wildlife Incident Investigation Scheme in Wales which investigates and provides analysis services for wildlife, companion animals and honey bees suspected of being poisoned by pesticides.

3. Camau gweithredu Senedd Cymru

Mae'r Pwyllgor wedi trafod nifer o ddeisebau cysylltiedig, gan gynnwys:

- [P-05-852](#) Cyflwyno trwydded i reoli tir ar gyfer saethu adar hela mewn ymgais i roi terfyn ar erlid adar ysglyfaethus;
- [P-05-1071](#) Dylid argraffu rhif cofrestru cerbydau ar becynnau bwyd brys a werthir drwy ffenest y car; a
- [P-05-803](#) Mae ein byd naturiol yn cael ei wenwyno gan blastigau untro...mae'n bryd cyflwyno treth!

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r

papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.